

כנס אדם:

משפט, רב-תרבותיות וזכויות האדם בישראל

לזכרו של עו"ד אדם פיש

יום ה', 14 בינואר 2016, מצפור אשכול, מגדל האוניברסיטה

אני פה כדי לומר מילות פתיחה קצרות, של אהבה ושל הערכה לאדם שהכנס הוא לזכרו. אבל אני מבקשת להקדים מילות תודה לפרופ' מאג'ד אלחאג', שיזם את הכנס הזה, ושהמרכז שבו הוא פועל – לרב-תרבותיות וחקר החינוך – יחד עם הפקולטה למשפטים ארגנו אותו. תודה רבה לכם מאג'ד ולך גדי, פרופ גדי ברזילי דיקן הפקולטה למשפטים. אני מתרגשת מאד מקיומו של האירוע הזה, ואני יכולה לומר זאת על דעת בני משפחתו של אדם, שחלקם נמצאים כאן עמנו, ובראשם אמו הנפלאה, הגב' בלה פיש, בלוק'ה. ואני מתרגשת גם בשם חברי – חברי למשרד שאותו הקים, ובו אני שותפה. התבוננתי באדם מקרוב במשך כמעט 20 שנות עבודה, וקדמה לכך היכרות אישית ומקצועית אחרת וראיתו למול מצבים מאד מגוונים ואנשים רבים מספור. ובפשטות ובאמת ללא הפרזה, הוא היה בן-האדם היוצא-דופן ביותר שפגשתי וכנראה גם שאפגוש.

מסתבר שלא רק אני חשבתי וחושבת כך. רבים השוו בין ההלוויה שלו, לפני שנה, לבין הלוויה של אדמו"ר. היו בה מאות רבות. אולי אלפים. זה כל כך לא מוכר בעולם החילוני שבו פעל. הם לא באו להלוויה מתוך צו או מנהג או תחושת חובה דתית, אלא מתוך תחושת חובה אישית. משהו בינם לבינו. משהו שכנראה נולד מחותם מסוים בין-אישי, שהוא הותיר בנפשם. אולי זה הגיע מעזרה שנתן, מעצה, מחיוך, מדוגמא אישית; אבל אני בטוחה שזה הגיע גם בעקבות מעשים, מעשים טובים, שעשה ועשה עד שלבו כבה ומת.

היותו של אדם, קודם כל, איש מעש, מחדדת עבורי שאלה: הוא הרי לא הותיר הגות ומחקר, אז מדוע הוא ראוי לכבוד הזה של כנס אקדמי שמתקיים לזכרו?

אני מאמינה שיש לי תשובה. אני נתלית בה באילן גבוה מאד. באפריל 1925, ביום פתיחתה של האוניברסיטה העברית, שאל אלברט אינשטיין את עצמו, מה היא "שליחותה של האוניברסיטה", והוא ענה את התשובה הלא-ארוכה הבאה: "אוניברסיטה היא מקום שבו האוניברסאליות של הרוח האנושית באה לידי ביטוי".

מה פירוש לתת ביטוי לאוניברסאליות של הרוח האנושית? הרוח הזו היא חקרנית, סקרנית, ספקנית, חופשית – האוניברסיטה מבטאת אותה משום שהיא חותרת להעמיק את הידע על העולם הפיזי ועל העולם האנושי. אבל בהיותה ביטוי לאוניברסאליות של הרוח

האנושית, היא גם חייבת להיות השומרת שלה. אם יש רוח אנושית אוניברסאלית הרי שעליה להיות חופשית ועליה להיות אוניברסאלית, כלומר נתונה לכל בני האדם באשר הם. נתונה מתוך שוויון בסיסי.

וכאן, בעיקר כאן, הקשר לאדם. שכן האוניברסיטה אינה השומר היחיד של הרוח האנושית האוניברסאלית. זו מלאכה שמוטלת על כולנו. אבוי לנו אם לא נשתתף במאמץ הסזיפי הקשה הזה, ונותיר אותו לגוף מכובד ככל שיהיה: אוניברסיטה, בית המשפט העליון וכדומה.

בין האקדמיה ובין העולם שמחוצה לה יש נימים, קשרים של שותפות. של הזנה הדדית, ותמיכה הדדית. אדם היה מחויב בכל נימי נפשו לאותה פעולה של שמירה על וקידום של ערכיה העמוקים של האנושיות. אתם עושים כן בעיקר בהגות. הוא עשה זאת בעיקר במעש.

ולכן כל כך לא מפתיע שהיה בינו לבין אנשי אקדמיה – חלק מכם כאן, כמו מאג'ד, כמו ד"ר חאלד גנאים, כמו פרופ' אורן גזל-איל ופרופ' אמנון רייכמן, אילן ואחרים – חיבור כל כך טבעי ותקשורת כה זורמת ודו-כיוונית. הוא היה סקרן בצורה שלא תאמן, בעל יכולת עמוקה לחשיבה מופשטת, בעל יכולות ניסוח בהירות ביותר, והייתה לו חשיבה חתרנית וביקורתית וחופשית. מעבר לשותפות הערכית עבר בינו לביניכם קו של דמיון בתכונות רבות.

לקראת סיום,

אדם רתם חלק משמעותי מחייו לשינוי חברתי. במיוחד עסק בשנים האחרונות בנושא של הרשעת חפים מפשע, קורס אותו גם העביר בביה"ס לקרימינולוגיה באוניברסיטת חיפה. הוא העריך באנשים את הרצון לשנות דברים, להרהר ולעיתים לערער את הסדר הקיים. ~~הייתה בו רוח שהרחיקה אותו~~ ^{ממשיכה במאמץ לאגו וכוח.} מצפן אחר כיוון אותו. זה היה פשוט הרצון לפעול לטוב, לשנות לטוב, לעזור לראויים לעזרה. ולמרות כל מה שאמרתי עליו, ושהוא ידע את חלקו, הוא עשה זאת עם המון צניעות, ועם המון חמלה והבנה לחולשות אנושיות.

ומשפט אחרון. הוא היה, וגם לא היה, דון קישוט. לא היסס להילחם בטחנות רוח, אבל הוא לא היה הוזה ולא מושא לגיחוך. הוא הציב תכליות ראויות, תכופות אפשריות, והוא חתר אליהן בדרכו יוצאת הדופן.

רב-יכולת, ענייני, נחוש ומחויב עד עמקי נשמתו עד לסופה.